

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XX. Probatur eadem veritas, & repugnantia, quam cum vita Eremitica
habet ipsa Regula B. Patris Augustini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

sufficere potestiple Augustinus, inter cuius opera reperitur ipsa regula, & etiam sermo tertius de cōmuni vita clericorum, qui cum regula coincidit: quæ regula cum tot feculis ab Ecclesia sub titulo Speculi clericorum, vel de communi vita clericorum, vel Regule Canoniorum fuerit recepta, & per antonomasiam regula Canonica passim in Concilijs nuncupata, nescio quam ob causam, & qua licentia nunc sint, qui negare audeant, illam clericis Canonice traditam fuisse. Nam si illa licentia admittatur, pari modo licebit alia multa huius Sanctissimi Patris scripta in dubium reuocare, aut etiã aperte negare. Adde secundo loco D. Bernardum in lib. de præcepto, & dispensatione cap. 3. & 7. vbi meminit Regule D. Augustini, & Ordinis illius, & in epist. 2. & 3. vbi per Ordinem D. Augustini intelligit Ordinem Canoniorum. Tertius est B. Vmbertus S. Ordinis Prædicatorum Generalis magister in commento eiusdem Regule. Ille enim Augustini Regulam tanquam Canonice traditam, & à Canonice acceptam refert. Et sanè totus Ordo Prædicatorum Regulam B. Augustini non Eremiticam, sed clericis Canonice traditam agnoscit. Quartus est Robertus Holcot in c. 7. lib. Sapientie lect. 95. cuius verba superius sunt recitata. Quintus Robertus Arbonicensis lib. 2. de Cœlibatu, vbi ait: Ordinem canonicum Augustinianum ab ipso sancto Prædicate Regule, & Legibus descriptum. Habetur liber in tomo 2. operum eiusdem Autoris. Sextus Robertus Riccardinus in commentario ad Regulam D. Augustini. Septimus Riccardus Cœnomanus in Anidoto ad censuram Erasmi per facultatem Parisiensem probata anno Domini 1539. vbi ad calcem libelli hæc habet. Denique cum tot retro seculis tam multi Doctores, & Prælati vni hanc crediderint Regulam Augustini traditam vni, quoniam & Conuentus ipsi iustauerint simul, & Sedes Apostolica approbauerit. Nescio si tot Ecclesia, proceribus neglecta quisquam inueniat usque adeo insani cordis, vt vni Erasmo monachorum nomen tam graue in seculum adherent. Quæ responsio & approbatio præcedente matura deliberatione facta fuit à Facultate Parisiensi instantibus Canonice regularibus S. Victoris, non autem fratribus eremitis, vt etiam ex hoc capite videas, illos Facultatem Parisiensem minimè ausos interpellare, vt decerneret an regula B. Augustini ipsa Eremitis fuerit scripta. Nec te moueat, quod Riccardus Cœnomanus in progressu ipsius libelli Monachorum nomine vtatur, ita vt videatur sentire, ipsam Regulam ab Augustino monachis traditam fuisse, quia ex contextu habes, illum nomine monachorum, clericos Canonice intelligere, nec vis faciendus est in nomine, cum de re nobis constat. Alios plures Doctores & probati nominis auctores omitto, Hugonem de Sancto Victore, Ioannem Mauburnum Belgam, Martinum Azpillicetam Nauarrum, Augustinum Nouellum Ticcenensem, Viros toti Orbi cognitos, ne nostro testimonio in causa notissima indigere videamur.

Hoc solum pro colophone præsentis capitis annectam, licet dubitatum sit à plerisque, an B. Augustinus auctor fuerit Ordinis Eremitarum, nūquam tamen dubitatum in Ecclesia Dei, an idem Augustinus Canonice Ordinis vel Autor fuerit, vel saltem reparator, ac insignis reformator. Vnde consequenter loquentes dicere oportet, non posse in dubium reuocari an B. Augustinus Clericis Canonice regulam tradiderit, esto de eremitis in dubium id reuocetur: à quo argumento conuictus Coriolanus in suo defensorio pag. mili 2. ausus nō fuit negare, Hanc tertiam Regulam, de qua solum hic loquimur, & quam ab Augustino Episcopo scriptam verissime fatetur, Canonice traditam, sed solum contendit, illam Canonice & Eremitis communem fuisse, quod etiam dixerat frater Iordanus de Saxonia loco sepe citato ex lib. 2. in Vitae fratrum cap. 14. hoc solo ab illo discrepans, quod Coriolanus ipsam Regulam non nisi ab Augustino Episcopo scriptam asserit, & verum dicit, frater Iordanus ab eodem presbytero post fundatum monasterium in horto Valerij editam assernat.

CAPVT VIGESIMVM.

Probatu eadē veritas ex repugnantia, quam cum vita Eremitica habet ipsa Regula B. Patris Augustini.

Rostremum argumentum ad eadem veritatem confirmandam sumi potest ex repugnantia, quæ habet cum vita eremitica ipsa Regula B. Augustini. quæ repugnantia duobus vijs ostendi potest, nempe ratione quadam vniuersali, & comparatione inter ipsam Regulam Augustinianam, & vitam Eremitarum per singula capita facta in particulari. Ratio vniuersalis est, quia quemadmodum Ordo Clericalis ab initio nascentis Ecclesie vsque in præsens semper à monastico, & multo magis ab eremitico, si Ordo Eremiticus à monastico seceratur, distinctus fuit & pro distincto est habitus, ita vt ex vno ad alium ordinem transitus fuerit nō semel interdicitus, vt superius dictum fuit ita etiam regula monastica, v. l. eremitica, & regula canonica pro distinctis sunt habitus, quod etiam ex varijs testimonijs summorum Pontificum, & Conciliorum superius deductum est. Cum itaque ex omnium sententia nomine regule canonice semper veniat regula B. Augustini, omni probabilitate carent, qui illam eremitis, & monachis, & non clericis traditam affirmant. Alioqui si Regula B. Augustini pro eremitis, siue pro monachis ab initio condita fuisset, & regula verè monastica ex ipsa institutione esset, cur potius illam, quam Regulam B. Benedicti vel Basilij canonicam dixissent? Cur canoni-

cis sub regula Augustini de gentibus ad ordinem D. Benedicti transitum prohibuissent? Quod tamen prohibuerunt cap. mandamus cum seq. 19. q. 3. Cur demum ipsis monachis sub regula D. Benedicti d. gentibus curam animarum personarum secularium interdixissent, clericis vero canonicis concessissent, eod quod regula laxiori inferuient? vt dicitur in c. quod De timore. de Statu monach. si æque esset regula monastica, imò etiam eremitica regula B. Augustini, sicut regula D. Benedicti?

II. **V**erùm hæc ratione omiſſa, quæ sanè introspecta vitium plena est, & magni ponderis apud omnem esse debet, operæ pretium erit, vt propius ad rem accedentes, ipsam regulam cum institutis vite eremiticæ per singula capita pedetentim conferre incipiamus: ita enim fiet, vt nulli dubium relinquatur, omnia ferè in eadem regula contenta cum vita eremitica è diametro pugnare, & è contrario in clericis canonicis optimè quadrare, & illis conuenire. Prima igitur repugnantia notatur in illis verbis eiusdem regule cap. i. *Qui aliquid habebant in seculo, quando ingressi sunt monasterium, libenter velint illud esse commune & infra, nec extollantur si communi vita aliquid de suis facultatibus contulerunt, nec de suis diuitijs magis superbiunt, quia eas in monasterio pertrahunt, quam si in seculo fuerint.* Hæc verba indiciunt, religiosos, quibus Augustinus Regulam tradidit, bona etiam stabilia, & diuitias in communi habere potuisse, & habuisse, quæ eremitis in tugurijs, & in solitudinibus degentibus omnino conuenire non possunt, imò nec etiam in ciuitatibus habitantibus, si tales erant, quales illos fuisse contendit Marquez in cap. 6. §. 2. & alibi, adeo scilicet pauperes, & in paupertate adeo profunda viuentes, vt nihil omnino temporalium bonorum, præsertim stabiliam possiderent, etiam nomine totius monasterij, & in communi. Quadrant verò in clericos canonicos, qui bona etiam immobilia in communi habebant, vt patet legenti primum & secundum sermonem de communi vita clericorum, ex quibus habes eos, qui monasterium clericorum ingrediebantur, diuitias in seculo habentes, partem pauperibus erogare, partem parentibus relinquere, partem verò in communi conferre solitos fuisse.

III. **S**ecunda repugnantia notatur in illis verbis: *Nō sit notabilis habitus vestis, nec affectus vestibus placere sed meritis.* Hæc nescio quid commune habeant cum cuculla nigra eremitica, vnica zona succinea, quam teste Marquez ipsi eremite, nec etià dormitori soluebant. Vtrum autem quadrent in habitum canonicum, non est præsentis loci proflixius probare, vel explicare.

Tertia repugnantia notatur in illis verbis: *Omni vestri estis aciantur in aliquam seminarum, in nullam fingantur: neque enim quando proceditis, feminas viciet prohibemini, sed appetere, vel ab ipsis appeti velle, criminosa sum est.* Quæ verba superflue ad eremitas dirigi

videntur, qui in solitudinibus ab humana conuersatione remotissimi viuebant, secundum Marquez cap. 8. in prime magnopere verò ad clericos spectabant, quos necesse erat ob curam animarum, & alia clericorum munera obeunda frequenter in populis, & in locis, vbi erant scemina, conuersari, quorum virtus, vt idemmet Augustinus lib. de moribus Ecclesie cap. 32. scribit, tanto mirabilior, maiori prædicatione dignior videtur, quo difficilius est, cum in multiplici hominum genere, & in ista vita turbulentiore seruare.

Quarta repugnantia notatur in illis verbis: *Quando ergo simul estis in Ecclesia, & vbiunque vbi semina sunt, in vocem vestram pudicitiam custodite.* Nam ista verba de Ecclesijs eremitarum illorum temporum omnino intelligi non possunt, cum ille esset in solitudine, & in locis ab omnium conuersatione remotis, quod etiam fatetur Marquez de monasterio à B. Augustino in orto Valerij ædificato, quod in loco à Ciuitate longè distanti extructum fuisse contendit, vt supra visum fuit. Conueniunt autem Ecclesijs clericorum, & præsertim in Parochialibus, vel etiam Episcopalibus existentium, quales erant clerici ab Augustino tum in primo, tum in secundo monasterio instituti.

Quinta repugnantia notatur in illis verbis: *Vestes vestras in vnum habeatis sub vno custode, vel duobus, vel quot sufficere possint ad eas excutiendas, ne à tinea ledantur, nisi fieri potest, ad vos non perueniat, quo vobis indumentum pro temporum congruentia profertur, vestram hoc recipiat unusquisque, quod deposuerat, et aliquid quod alter habuerat, dum tamen vni uique, propter cuiusque opus est, non negetur.* Quæ verba in eremitas illorum temporum, tales præsertim, quales monachi secundum Baronium, & Marquez ab Augustino in Africa fuerant instituti, omnino quadrare non possunt, qualis exempli gratia fuit D. Fulgentius, quem isti Auctores pro discipulo D. Augustini nobis obijciunt: illi enim mutatorias vestes non habebant, quas deponerent, vt loco illarum alias acciperent, vtque propterea inter eos contentiones, & murmura orirentur, quod non acciperet quisque, quod deposuerat. Nam vnica tunica contenti erant, quam semel indutam siue per ælatem, siue per hyemem, non amplius exuebant, quam zona pellicea præcinctam, nec etià dormitori soluebant. Ita enim expresse fatetur Marquez de habitu priscorum eremitarum ab Augustino institutorum cap. 8. §. 4. & alibi non semel, & ante illum Cardin. Baronius tomo 6. Annalium sub ann. 504. num. 34. Quadrant autem optimè in clericis canonicos, sicut patet ex ijs quæ de illorum communi vestuario scribit ipse D. Augustinus serm. 2. de communi vita clericorum.

Sexta repugnantia notatur in illis verbis: *Indumenta vestra secundum arbitrium Præpositi lauentur, siue à vobis, siue à sollicitis, ne interiores anima sordes contrahat mundæ vestis nimis appetitus.* Quæ verba cum habitu eremitico, tali præsertim, qualem habitum

illo-

illorum eremitarum Augustiniano tenentur idem Auctores, nihil communi sunt: ille enim erat vnica tunica nigra succinea, quam nunquam soluebant. Dicitur, quod lauabant alia indumenta. Respondet primò D. Augustinus in tu superiori, qui omnibus conspicuus etiam supra dixerat. *Non sit notabilis affectus vestibus placere, sed moribus interiori, quem nemo videt, nimius appetitus interioris animi, here non solent: nimium enim fluidius non ponitur circa habitum inter videtur ab alijs, & multi sunt interiori didi, qui tamen exterius nitidi videntur de sili eremite vestes internas habere ipsi, vel fallones lauarent, illorum erat talis, qualis erat habitus Pauli p. Hilariis, Antoni, Fulgentij, & c. qualem Marquez, & illius similes cuncta videlicet tunica quam nunquam siue per hyemem, siue per ælatem.*

Dicit, quòd illorum habitus erat vel lactineus non artificialis, sed naturalis qualem natura præbebat, qualem habuit Beatus Fulgentius, de quo ait, quod scripsit. *Subito casulam nigellam, vel lactineam misit.* Verum hæc cuncto diffinito tollit, nam neque D. Fulgentius, nec ceterorum Monachorum, vel Eremitarum quam semel induit, vniquam lauitur, imò de S. Hilario infigitur eremite legitur, illum facci, quo semel nunquam aut mutasse, aut lauisse, cur neum esse diceret, munditias in ciliis. Deinde si habitus illorum eremitarum tunica nigra, sed vel nigra, vel alba, per naturam concedebat. Non ergo habitus quos ab Augustino institutos fatentur, siue cuculla nigra zona pellicea per tunica, vel nigra, vel alba, quam naturalis color tribuebat. Vt quid ergo pro color potere decernant? Certè si hæc respiciuntur, fallitatis apertissima conuincuntur, ipsa cuculla nigra scribuntur in sermone brofij in Epistolis Valerij, & Sigibea monibus ad Eremitas.

Septima repugnantia notatur in illis verbis: *eremite etiam corporis, cum infirmitatibus non minime denegentur, sed siat sine vniuersa dicere. & infra neque eant ad balnea, si necesse fuerit, minus quam duo, vel tres.* Hæc crediderim antiquis eremitis in solitudine degentibus vnica tunica siue per ælatem hyemem indutis, parum affabre conuenire. Respondet primò B. Fulgentius, quem vbi eremitice sumo instituit verum exemplar producit Autor illius vite Anonimus, qui illius extitit c. 30 quod persuadentibus

illorum eremitarum Augulimanorum fuisse fa-
tentur idem Autores, nihil commune habere pos-
sunt. Ille enim erat vnica tunica nigra zona pellicea
fuccincta, quam nunquam soluebat, nec lauebat.
Dicitur, quod lauebant alia indumenta interna.
Respondeo primò D. Augulimum loqui de habi-
tu superiori, qui omnibus conspicuus est, de quo
etiam supra dixerat. *Non sit notabilis habitus vestis,*
nec affectus vestibus placere, sed moribus. Non de ha-
bitu interiori, quem nemo videt, cuius munditiei
nimius appetitus interiores animae sordes contra-
heret non solent: nimum enim studium mundae ves-
tis non ponitur circa habitum internum, qui non
videtur ab alijs, & multi sunt interius nimum for-
didi, qui tamen exterius nitidi videri volunt. Deinde
de illi eremita vestes internas habebant, quas vel
ipsi, vel fullores lauebant, illorum habitus non er-
at talis, qualis erat habitus Pauli primi Eremitae,
Hilarionis, Antonij, Fulgentij, ac demum talis,
qualem Marquez, & illius similes contendunt, v-
nica videlicet tunica quam nunquam deponerent
sive per hyemem, sive per aestatem.

Dicit, quod illorum habitus erat, vel nigellus,
vel lactineus non artificialis, sed naturalis, & talis,
qualem natura praebebat, qualem legimus tulisse
Beatum Fulgentium, de quo ait, qui eius vitam
scripsit, *Sulco casulano nigello, vel lactineo pallio circū-*
dato iniegit. Verum hae euasio difficultatem non
tolli, nam neque D. Fulgentius, nec aliquis San-
ctorum Monachorum, vel Eremitarum vellem,
quam semel induit, vniquam lauisse repertus est,
imò de Sancto Hilarione insigni eremitarum pa-
rente legitur, illum saccu, quo se mel indutus fuit,
nunquam aut mutasse, aut lauisse, cum superuaca-
neum esse diceret, munditias in cilicio quærere.
Deinde si habitus illorum eremitarum non erat
tunica nigra, sed vel nigra, vel alba, prout vellerum
natura concedebat. Non ergo habitus eremitaru,
quos ab Augulino institutos fatentur, erat tuni-
ca, siue cuculla nigra zona pellicea praecineta, sed
tunica, vel nigra, vel alba, quam naturalis velleris
color tribuebat. Vt quid ergo pro cuculla nigra tā-
topere decertant? Certè si hae responso admitta-
tur, falsitatis apertissima conuincuntur, quae de
ipsa cuculla nigra scribuntur in sermone D. Am-
broij, in Epistolis Valerij, & Sigiberti, & in ser-
monibus ad Eremitas.

Septima repugnancia notatur illis verbis: *Lana-*
rum etiam corpori, cum infirmitate necessitas cogit,
minime denegatur, sed sicut sine murure de consilio me-
dicinae, & infra neque eam ad balnea, siue quocumque
necessitas fuerit, minus quam duo, vel tres. Hae etiā ver-
ba crederem antiquis eremitis in solitudinibus
degentibus vnica tunica siue per aestatem, siue per
hyemem indutis, parum affabre conuenire. sanè
de B. Fulgentio, quem vitæ eremitæ à B. Augu-
stino institutæ verum exemplar producant, scri-
bit Autor illius vitæ Anonimus, qui illius discipu-
lus extitit c. 70 quod persuadentibus medicis, vt

lauacris balnearibus vteretur. *Nam quod balnea, re-*
spondit, facere poterunt, ne homo mortalis explorata vita
sua tempore moriat, si vero proximam mortem nec a-
quarum calidarum possunt sumentia repellere, cui in illi
obscuro persuaderi, vt vigorem dei seruata praesentia in
sine dissoluam? Hæc sanctus ille Episcopus, qui cum
morti esset vicinus, ne rigorem suæ professionis
dissolueret, aquis balnearibus vti noluit.

Nec sufficere videtur ad has difficultates coi-
tandas, quod inquit Marquez, Eremitas à B. Au-
gulino institutos Cenobitas fuisse, non Anacho-
ritas: siue enim Anachorita, siue Cenobita fue-
rint, si tales erant, quales illos fuisse, tum ipse cap.
2. §. 4. tum alij passim affirmant, præcipuè Author
ille sermonum ad eremitas serm. 5. 14. 27. & 28. Fra-
ter Iordanus lib. 1. cap. 1. Paulus Bergomensis, Ce-
riolanus, & alij, nempe in solitudinibus viuentes,
cuculla nigra, eaque zona pellicea nonquam sol-
uenda induti, eadem prorsus difficultates manent,
& non tolluntur repugnancia, si dicatur, illos fuisse
Cenobitas, & non Anachoritas, vt conferenti
patet.

CAPVT VIGESIMVM PRIMVM.

Contraria sententia rationes af-
feruntur, & soluntur.

Contra sententiam tribus capi-
tibus proxime antecessentibus
firmatam producit Ioan. Mar-
quez. cap. 7. §. 13. leuissimas no-
nullas coniecturas, ad sua ten-
dum, B. Augulinum suam Re-
gulam non clericis canonicis,
sed etiam eremitis primitus scripsisse. Prima con-
iectura est. In editione Plantiniana Operu D. Au-
gulini edita est ipsa regula sub hoc titulo: *Regula*
B. Augulini ad seruos Dei. Certum verò est, illum
fuisse titulum fratrum illorum temporum, quod
mille testimonijs posset probari.

Respondeo, quid si pro vna Plantiniana editio-
ne sexcentas alias proferamus, quibus eadem re-
gula edita fuit sub titulo vel Speculi clericorum,
vel Regula de communi vita clericorum, vel Ser-
monis de communi vita clericorum? Præterea, yn-
de constat fratres illorum temporum omnes fuisse
eremitas Augulinos? Vel vnde constat ero-
mitas, qui nunc sunt, fuisse temporibus diu Aug-
ulini? Vnde etiam habent eremita, vel diuino,
vel humano iure, vel Christi, vel Papæ, vel Impera-
toris, vel alterius Principis priuilegio, quod ipsi so-
li nomine seruorum Dei nuncuparentur, vt cum
audis seruum Dei, statim eremitam Auguliniānū,
necesse sit intelligere? Ego enim fateor meam ig-
norantiam, istiusmodi priuilegia nunquam vidi.

Secunda coniectura, licet clerici canonici etiam
ipsi inter seruos Dei computari possent, tamen

verus